

Anna-Kaisa Ikonen kok

Kirjallinen kysymys nuorten lukio-opintoihin pääsyn turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Oppivelvollisuus laajenee 1.8.2021. Toisen asteen opinnoista tulee maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille. Oppivelvollisuuden myötä nuoren pitää peruskoulun jälkeen siirtyä suorittamaan toisen asteen tutkintoa lukioon tai ammatilliseen oppilaitokseen tai hakeutua nivelvaiheen koulutukseen. Uudistus ja siihen liittyvä koulumatkatuen laajentaminen saavat nuoret hakeutumaan yhä enemmän kasvukaupunkien lukioihin. Kehitys johtaa pahimmillaan siihen, että varsinkaan kasvukaupungeissa nuoret eivät enää pääse oman kotikaupunkinsa lukioon.

Aamulehti on eilen 16.6.2021 uutisoinut, että tamperelaisten nuorten pääsy kaupungin lukioihin on vaikeutunut, ja uutisen mukaan jopa 45,3 % paikoista menee muualta tuleville nuorille. Luku on aina ollut korkea, mutta tänä vuonna se on noussut selvästi. Myös keskiarvorajat ovat nousseet, ja tilanne on hälyttävä, sillä jopa yli kahdeksan keskiarvon nuoret ovat saattaneet jäädä kokonaan ilman lukiopaikkaa omassa kotikaupungissa, vaikka he ovat täysin lukiokelpoisia nuoria.

Tampere on kasvava kaupunki, jonka väkiluku on kasvanut tasaisesti, ja samalla myös 16—18-vuotiaiden ikäluokka on lähivuosina kasvussa. Keskiarvorajoja on vaikea ennustaa, ja rajojen noustessa hyväkään keskiarvo ei välttämättä riitä oppilaan haluamaan lukioon. Yhteishaussa voi hakea vain viiteen eri koulutukseen. Mikäli nuori jää ilman lukiopaikkaa, hänelle voidaan järjestää perusopetuslain mukaista, yhden lukuvuoden kestävä lisäopetusta, joka tunnetaan myös kymppiluokkana. On kuitenkin syytä kysyä, palveleeko järjestelmä tarkoitustaan, mikäli nuoret eivät enää pääse kotikaupunkinsa lukioihin ja lukiovalmiita, hyvän keskiarvon omaavia nuoria ohjataan nivelvaiheeseen ja lukio-opintoja ei pääse aloittamaan hyvästä koulumenestyksestä huolimatta.

Huolta herättää myös se, kuinka oman kotikaupungin lukioihin pääsyn vaikeutuminen vaikuttaa nuorten ja perheiden tilanteisiin, mikäli lukiopaikkaa ei kotikaupungista saa. Yhä useammalle nuorelle tilanne voi tarkoittaa opintopaikan saamattomuuden sijaan myös opintoja kohtuuttomien koulumatkojen päässä tai täysin vieraalla paikkakunnalla, vaikka keskiarvo olisi riittänyt opintopaikan saamiseen omasta kotikaupungista, mikäli yhteishaun valintalistassa haettavia paikkoja olisi enemmän.

Peräänkuulutan hallituksen vastuuta kiireellä valmistellusta oppivelvollisuus uudistuksesta, jonka yhteydessä tämäkin riski nostettiin esiin. Opetusministeri on myös useaan otteeseen luvannut,

Kirjallinen kysymys KK 382/2021 vp

että uudet tehtävät korvataan täysimääräisesti kunnille ja koulutuksen järjestäjille. Nyt näin ei käy, ja esimerkiksi Tampere ei saa riittävää kompensatiota valtiolta tehtävän hoitamiseen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo turvata sen, että yhä useampi nuori saisi paikan oman kotikuntansa lukiosta?

Helsingissä 18.6.2021

Anna-Kaisa Ikonen kok